

Com devia ser estar allà – al món de les roques?

Reviure la formació de les roques imaginant-vos que éreu allà quan es van formar

Preguntes de “Com devia ser estar allà?”

Porteu a classe una roca que tingui moltes evidències sobre com i on es va formar. Psi fossin allà quan es va formar la roca. Algunes classes necessitaran més ajut que altres per ser transportades al passat. Tanmateix, les següents podrien ser bones preguntes d'inici:
Si haguéssiu estat allà quan es va formar aquesta roca

- *Podríeu estar drets?*
- *Què us caldria per poder sobreviure?*
- *Què veuríeu?*
- *Què escoltaríeu?*
- *Quins sabors o olors sentiríeu?*
- *Què sentiríeu?*
- *Com us trobaríeu? - terroritzats? - feliços? - sorpresos?*

Un exemple de “Com devia ser estar allà?”

Per a una calcària coral·lina com la de la imatge, algunes respostes possibles podrien ser:

- *Podríeu estar drets?* Sí, el sòl submarí és dur, però molt relliscós i irregular i us podríeu fer un tall al peu. Els corrents marins no serien prou forts com per fer-vos caure.
- *Què us caldria per poder sobreviure?* Seríeu en aigües poc profundes i potser necessitaríeu un tub i unes ulleres de bussejar.
- *Què veuríeu?* Els mars amb esculls coral·lins són d'aigües clares – os sigui que podríeu veure-hi coralls i peixos de colors. Quan sortíssiu a la superfície, veuríeu illes tropicals baixes amb una vegetació exuberant – semblants a les illes tropicals actuals. Depenent de l'edat de la roca, podríeu divisar un pterosaure volant alt pel cel o veure un rèptil marí gegant nedant prop vostre.

- *Què escoltaríeu?* Sota l'aigua, podríeu sentir la vostra pròpia respiració. A la superfície podríeu sentir-hi ones trencant en un escull proper o, possiblement, depenent de l'edat de la roca, crits d'ocells.
- *Quins sabors o olors sentiríeu?* L'aigua de mar seria salada. No hi ha massa olors sota l'aigua o en superfície.
- *Què sentiríeu?* Sentiríeu les càlides aigües tropicals acariciant la vostra pell mentre nedàveu, i el fons dur i irregular del fons amb les vostres mans o peus.
- *Com us trobaríeu? - terroritzats? - feliços? - sorpresos?* Si fóssiu un bussejador experimentat, probablement gaudiríeu d'aquest paradís tropical submarí. Si no, potser estaríeu una mica espantats...

A sota hi trobareu més exemples de roques, però feu servir la vostra imaginació per visualitzar el que realment seria haver estat allà.

Submarinista i esponges. Cane Bay wall, by Clark Anderson/Aquaimages. Treball amb llicència de Creative Commons Attribution ShareAlike License version 2.5: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.5/>

Fitxa tècnica

Títol: Com devia ser estar allà – al món de les roques?

Subtítol: Reviure la formació de les roques imaginant-vos que éreu allà quan es van formar.

Tema: Es responen preguntes relacionades amb els sentits per intentar reviure ambients antic de formació de roques.

Edat dels alumnes: 8 – 80 anys

Temps necessari: 15 minuts

Aprenentatges dels alumnes: Els alumnes poden descriure com seria l'ambient en què es forma una roca, relacionant-lo amb els seus sentits.

Context: S'intenta reviure la formació de roques, formulant preguntes clau com les dels exemples de sota.

Una mostra de gres eòlic vermell amb estratificació creuada

Sentiu les dunes: per Horizon, <http://www.flickr.com/photos/horizon/> Esteu autoritzats a copiar, distribuir i mostrar l'arxiu http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/deed.en_GB

- *Podríeu estar drets?* La foto demostra que podríeu, tot i que podríeu relliscar en els vessants amb més pendent.

- *Què us caldria per poder sobreviure?* En aquestes condicions tan seques i càlides necessitaríeu molta aigua.
- *Què veuríeu?* Dunes al voltant sense vegetació ni signes de vida.
- *Què escoltaríeu?* El xiulet del vent a través de les dunes.
- *Quins sabors o olors sentiríeu?* La sorra es posaria entre les vostres dents, però no hi ha gaire res a ensumar per aquí.
- *Què sentiríeu?* A les zones de dunes sovint hi fa molta calor de dia i molt fred de nit.
- *Com us trobaríeu? - terroritzats? - feliços? - sorpresos?* Podríeu gaudir de la sensació de trobar-vos en camp obert... sempre que tinguéssiu la seguretat de retornar al vostre llit confortable durant la nit!

Una mostra de lava amb bombolles de gas

Vulcanòlegs prenent mostres de lava fosa per al seu estudi al Hawaiian Volcano Observatory. Photo ID: h6iw7b Imatge Cortesia de l'United States Geological Survey; Font: Earth Science World Image Bank <http://www.earthscienceworld.org/images>

- *Podríeu estar drets?* Podeu passejar sobre lava solidificada... però no intenteu fer-ho sobre lava fosa!
- *Què us caldria per poder sobreviure?* Si fóssiu molt a prop de lava incandescent, us caldria un vestit ignífug.
- *Què veuríeu?* El flux de lava seria de color vermell o taronja. La lava solidificada és normalment de color gris o negre; per tant, veuríeu un paisatge desolat de color gris/negre al voltant, sense els colors que donen les plantes.
- *Què escoltaríeu?* Si hi hagués una font de lava en erupció a prop, en podríeu sentir el brogit. Si la lava circulés entre arbres, els sentiríeu un brogit a mesura que es cremen.
- *Quins sabors o olors sentiríeu?* Hi hauria una olor de sofre a l'ambient, i també podríeu sentir l'olor de la vegetació cremant-se. No hi hauria gaire cosa per menjar aquí.
- *Què sentiríeu?* Si el vent bufés en la vostra direcció, sentiríeu bafarades de calor.
- *Com us trobaríeu? - terroritzats? - feliços? - sorpresos?* Us trobaríeu en un lloc fascinant i desolat, on s'estaria creant un nou paisatge davant els vostres propis ulls.

Una mostra de granit amb cristalls visibles

- *Podríeu estar drets?* Aquesta roca era líquida mentre es formava, o sigui que no podríeu estar drets sobre un líquid!

Granit: de <http://www.earthscienceeducation.com/virtual-rock-kit/index.htm>

- *Què us caldria per poder sobreviure?* El granit cristal·litza a partir de magma a varis km de profunditat i a temperatures d'uns 800°C – o sigui que us caldria un vehicle sub-magma que pogués resistir grans pressions (probablement una esfera) i temperatures.
- *Què veuríeu?* Si el vehicle tingues vidres resistents a la calor, el magma seria blanc incandescent, però no podríeu veure a través del magma: seria opac.
- *Què escoltaríeu?* L'aïllament contra la calor del vehicle sub-magma tampoc us deixaria sentir cap so.
- *Quins sabors o olors sentiríeu?* Aïllats del magma, tampoc sentiríeu cap gust o olor.
- *Què sentiríeu?* Si l'aïllament i la refrigeració no fossin bons, sentiríeu calor. Si el vostre vehicle tingués braços mecànics, podrien "sentir" cristalls formant-se en el magma (més i més a mesura que el magma es refreda).
- *Com us trobaríeu? - terroritzats? - feliços? - sorpresos?* Tindríeu molta por. El vostre futur seria incert. Quan el vostre magma solidifiqués en forma de granit, restaríeu "congelats" dins seu, com un xenòlit ("roca forana").

Ampliació de l'activitat: Podeu fer servir les preguntes de "Com devia ser estar allà?" per a la majoria de roques. Proveu: una pissarra amb graptòlits, un carbó amb fòssils vegetals, un conglomerat de riu, una cendra volcànica.

Principis subjacents: Aquesta activitat aplica el Principi de l'Uniformitarisme: "el present és la clau del passat, usant les nostres experiències actuals i aplicant-les al passat, fent servir les evidències conservades a les roques.

Desenvolupament d'habilitats cognitives: S'usen habilitats imaginatives i creatives per intentar "connectar" les nostres experiències vitals actuals amb el passat.

Material: Una imaginació excel·lent.

Enllaços útils: A Internet es poden trobar fotos d'una gran varietat d'ambients moderns.

Font: Dissenyat per Chris King de l'equip d'Earthlearningidea.

© L'equip d'Earthlearningidea. L'equip d'Earthlearningidea es proposa presentar una idea didàctica cada setmana de cost mínim i amb recursos mínims, d'utilitat per a docents i formadors de professors de Ciències de la Terra a nivell escolar de Geologia i Ciències, juntament amb una "discussió en línia" sobre cada idea amb la finalitat de desenvolupar una xarxa de suport. La proposta d'"Earthlearningidea" té un finançament escàs i depèn majoritàriament de l'esforç voluntari.

Els drets (copyright) del material original d'aquestes activitats ha estat alliberat per al seu ús al laboratori o a classe. El material amb drets de terceres persones contingut en aquestes presentacions resta en poder dels mateixos. Qualsevol organització que vulgui fer ús d'aquest material ha de posar-se en contacte amb l'equip d'Earthlearningidea.

S'han fet tots els esforços possibles per localitzar les persones o institucions que posseeixen els drets de tots els materials d'aquestes activitats per tal d'obtenir la seva autorització. Si creieu que s'ha vulnerat algun dret seu, posi's en contacte amb nosaltres; agraïrem qualsevol informació que ens permeti actualitzar els nostres arxius.

Si teniu alguna dificultat per llegir aquests documents, siplau, poseu-vos en contacte amb l'equip d'Earthlearningidea per obtenir ajut. Comuniqueu-vos amb l'equip d'Earthlearningidea a: info@earthlearningidea.com